

Слово головного редактора

Євген САВЕЛЬЄВ

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ
ЧИ ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ?**

Резюме

Висунута ідея переважання для України на сучасному етапі необхідності вирішення проблем європеїзації порівняно з проблематикою європейської інтеграції.

Ключові слова

Європейська інтеграція, європеїзація, європейська нація, Європейський Союз.

Класифікація за JEL: F59; F15.

В українській економічній науці вже стало звичним використання поняття «європейська інтеграція». Попри багатозначність терміна, політики й економісти широко оперують ним, хоча часто вкладають у нього далеко не однаковий сенс. На політичному рівні домінують аспекти віддалення Украї-

© Євген Савельєв, 2008.

Савельєв Євген, докт. екон. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, віце-президент Академії економічних наук України, завідувач кафедри міжнародної економіки, фінансово-кредитних відносин та маркетингу Тернопільського національного економічного університету, Україна.

ни від Росії в результаті руху в бік Європейського Союзу. Економісти з'ясовують переважно питання торгівлі та співпраці в науково-технічній сфері.

Проте розширення ЄС, особливо на схід, посилює актуальність усвідомлення глибинних процесів на європейському континенті. Новітні явища привели до появи терміна «європеїзація», інтерес до якого останнім часом посилюється. Ймовірно, останній спроможний відобразити важливі аспекти, невіршеність яких гальмує євроінтеграційні процеси України.

Концепт «європейська інтеграція» пов'язують, як правило, з процесом, під час якого політичні актори в кількох національних одиницях змушені переспрямовувати свою лояльність, очікування і політичну діяльність до нового центру – з повноваженнями, вищими за ті, які мають національні держави. Кінцевий результат такого процесу – нова політична спільнота. Інакше кажучи, європейську інтеграцію (як і будь-яку іншу) можна представити як еволюцію в часі системи прийняття рішень між націями.

Щодо терміну «європеїзації», то його поява, поза сумнівом, віддзеркалює нові явища в європейській інтеграції. Однак наявні теоретичні визначення свідчать про те, що науковці ще не знайшли для нього глибинних трактувань, а отже, майже неможливо з'ясувати відмінності між європейською інтеграцією та європеїзацією. Ось, наприклад, визначення Risse / Cowles / Caporasso: «Ми визначаємо європеїзацію як появу та розвиток на загальноєвропейському рівні різних структур урядування, тобто політичних, юридичних і соціальних інституцій, пов'язаних з політичним розв'язанням питань, яке формалізує взаємодію акторів, а також як політичні системи, що спеціалізуються на створенні обов'язкових європейських правил» [2, 2]. Для порівняння наведемо ще визначення Radaelli, який так роз'яснює поняття європеїзації: «Європеїзацією називають: процес (а) конструювання, (b) поширення та (c) інституалізації формальних і неформальних правил, процедур, парадигм політики, стилів, «способів дії» та спільних переконань і норм, які передусім визначає та об'єднує прийняття спільних для ЄС рішень, після чого вони інкорпорується в логіку локального дискурсу, ідентичностей, політичних структур і публічних політик» [1, 3–4].

Звісно, є чимало відмінностей між європейськими націями та державами. Але набагато більше між ними спільного. І цього спільного є достатньо для їхньої політичної та економічної інтеграції. Разом із тим, окремим націям чи державам на європейському континенті бракує достатності у способі мислення, політичній поведінці, переконаннях, щоб увійти до європейської політичної спільноти. Виділення таких відмінностей дає змогу цілеспрямовано формувати рівень прийнятності для політичної інтеграції країни.

Отже, європеїзація – це процес оволодіння цінностями країн Європейського Союзу, які уможливають вступ певної країни до цієї спільноти європейських держав. Це цінності, які охоплюють усі сфери життя, але передусім стосуються політичних норм, забезпечення функціонування демок-

ратичних інституцій відповідно до тих принципів і тієї практики, що діють у Європейському Союзі.

Використання поняття «європеїзація» доволі актуальне сьогодні для України. Українці – європейська нація з високим рівнем розвитку культури, науки й освіти. Разом із тим, доля розпорядилася таким чином, що протягом століть вони перебували в різних державних утвореннях, з різними традиціями й у різних зв'язках з європейськими країнами. Це призвело до різного бачення доцільності інтегрування в європейську спільноту, різного розуміння її переваг і, нарешті, різної готовності до сприйняття й, особливо, дотримання цінностей, необхідних для членства в Європейському Союзі. Усвідомлення цих відмінностей створює основу для розробки політики європеїзації країни і підготовки рішення щодо її прийому до складу Європейського Союзу.

Література

1. Radaelli, Claudio M. 2000: Whither Europeanization? Concept Stretching and Substantive Changes, in: European Integration Online Papers.
2. Risse, Tomas/Cowles, Maria Grcen/Caporasso, James A. 2001: Europeanization and Domestic Change: Introduction, in: Cowles, Maria Grcen / Caporasso, James A / Risse, Tomas (Hrsg): Transforming Europe. Europeanization and Domestic Change, Ithaca.

Стаття надійшла до редакції 2 квітня 2008 р.